suhtes linnale mingisuguseid nõudeid. Leidmata toetust oma kavadele nii alamate kui ülemate juures, ei suutnud ka raad, kelle hulgas valitses üksmeel pealegi harva, viia midagi läbi oma kavatsustest tuletõrje alal.

1656. a. langes Tartu kapitulatsiooni läbi teistkordselt Vene võimu alla. Selle eel käinud 10-nädalase piiramise ajal oli linn nähtavasti vähe kannatanud; igatahes puuduvad teated, et seal oleks tekkinud kahjutulesid, ehk küll venelased teda kavatsesid pommitada müüsritest tulekuulidega.

Järgnenud viieaastasel Vene valitsusajal on Tartu siseoludest vähe teateid. Osa elanikke lahkus kapitulatsiooni järgi ühes Rootsi vägedega [17], ülejäänute hulgast nõudis katk a. 1658 palju ohvreid. Mõningad näivad olevat ka asunud kas omal tahtel või sundkorras Venemaale. Järelevalve ja hoolitsuse puudusel hävinesid elaniketa hooned peatselt. Nii oli Tartu venelaste lahkudes — Kärde rahulepingu tingimuste kohaselt — a. 1661 kaunis armetus seisukorras. Järgnevate aastate jooksul hakkas linn visalt kosuma. Kuid 22. mail 1667 tabas teda uus katastroof keskajast saadik nägemata suuruses tulikahju näol. Täpsema ülevaate saamist selle ulatusest ja tagajärgedest allikad kahjuks ei võimalda. Raeprotokollis, millest tähendatud aastast säilinud vaid mustandi fragmendid, mainitakse ainult, et 22. mail põlenud linnas maha üle 50 parima maja [18]. Veidi pikem teade leidub Arved Moller'i teoses [19]. Moller, kes sündinud a. 1674 Vorbuse mõisas ja elanud sajandi lõpuni peamiselt Tartus [20], kirjutab, et tuli saanud alguse ühe pagari ahjust, tuhastanud 60 maja ning süüdanud Püha Maarja kiriku torni, mille kellad ära sulanud, kuid kirikut ennast suudetud siiski suure vaevaga päästa. Mõni päev kahjutule järele otsustas raad teatada sellest kindralkubernerile ning paluda selle kostmist kuninga ees linna heaks [21]. Kahtlemata leidis see otsus täitmist, kuid nii kirja kontsept kui kiri ise näivad olevat kadu-

---

[17] Tartu piiramise kohta 1656 vt. M. Carlon Ryska kriget 1656—1658 (Stockholm) ning Fr. Bienemann jun. Briefe und Aktenstücke zur Geschichte der Verteidigung und Kapitulation Dorpats 1656, Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv-, Est- und Kurlands Bd. 16 (Riga 1896).

[18] . . . Den 22 Mai seyndt über 50 der besten hauser dieser statt abgebrandt, der Höheste wolle den übrigen hauffen gnädig hinführo von dergleichen unglücken bewahren. XXIX raeprot. (konts.) 1667.

[19] Fata Dorpati. Den i förre tiden namkunnigá liflandiska Staden Dorpts öde (Wästerås 1755) 48.

[20] J. F. v. Recke u. K. E. Napiersky, Allgemeines Schriftsteller und Gelehrten Lexicon der Provinzen Livland, Estland nud Kurland Bd. III (Mitau 1831) 244; Nachträge und Fortsetzungen Bd. II (Mitau 1861) 49.

[21] XXIX Raeprot. (konts.) 25. 5. 1667.

Tartu V, lk. 241